

İzlençe/Syllabus

Dersin adı:	Osmanlı Tarihinde Kenarda Kalanlar	Dersin işleniş biçimi:	28 saat çevrimiçi ders saati
Eğitmenin adı:	Aylin Çakı	Dersin günü ve saati:	Perşembe 15:00-16:30 TSi 14:00-15:30 CEST
Dersin dili:	Türkçe		
Ders sağlayıcı:	Ludwig Maximilian University Munich	Sertifika sağlayan:	Ludwig Maximilian University Munich
Katılımcı sayısı (asgari):	5	Katılımcı sayısı (azami):	30

Dersin Tanımı

"Her toplum kendi normalini yarattığı gibi kendi "anormal"ini, "azınlık"ını, "toplum dışına atılmışları" nı da yaratır. Örneğin günümüzde kadınlar hem kamusal alanda hem yazılı metinlerde daha görünür iken Osmanlı toplumunda ilk bakışta hemen fark edilmeyecek kadar "marjinal" dirler. Benzer şekilde günümüzde bekâr olmak ciddi bir sorun teşkil etmezken, Osmanlı Devleti bekârlardan daha fazla vergi alarak onları ötekileştirirdi. Latin Avrupa'da istenmeyen Yahudiler ve göçebeler Osmanlılar'ın ana gruplarındandı. Kıptîler ise iki toplumda da kenarda sayılırdı.

Bu ders, Büyük Anlatı'nın (Grand Narrative) dışında kalan bazı grupların tarihsel olaylar içinde nasıl konumlandığı konu almaktadır. Dönem başında kültür tarihi, halk kültürü, marjinalite ve normallik kavramları üzerinde durulacak, sonrasında her hafta Osmanlı tarihinin bazı marjinal grupları incelenecektir. Katılımcılara, tarihin kenarda kalanları ile ilgili belli bir bakış açısı kazandırmak hedeflenmektedir. Her hafta, Osmanlı tarihinde marjinal olarak kabul edilenlerle günümüz marjinallerinin benzerlik ve farklılıklarını üzerine tartışmalar yürütülecektir."

Dersin Amaçları

Konulara genel bir bakış:

- Kültürel tarih, halk kültürü
- Marjinallik ve normallik kavramları
- Osmanlı tarihindeki marjinal gruplar

Dersi tamamlayan katılımcıların kazanımları:

- Kenarda kalan/marjinal gruplar hakkında tartışmak
- Neden marjinal olarak kabul ediliyorlardı? Hâlâ marjinaller mi?

Dersin Gereklilikleri

Dersin unsurları:

- Dersler
- Okulamalar
- Tartışmalar

Dersin final notu (6 ECTS) aşağıdaki ölçütlere göre belirlenecektir:

- Derse katılım **%30**
- Sunumlar **%30**
- Sunumlarla ilgili final ödevi **%40**

Dersin Ana Hatları:

1. Hafta	Kültür Tarihi Nedir?	Giriş
2. Hafta	Marjinal Nedir, Normal Nedir?	
3. Hafta		
4. Hafta	Bekarlar	
5. Hafta	Kadınlar Marjinal Midir?	
6. Hafta	Fahişeler	
7. Hafta		Sunumlar
8. Hafta	Cinsel Yönelimler	
9. Hafta	Osmanlılar'da Vampirler	
10. Hafta	Eşkiyalar	
11. Hafta	İslamiyet'e göre Marjinaller (Heterodoksi)	
12. Hafta	Deliler, Suçlular, Büyücüler ve Diğerleri	
13. Hafta	<i>Katılımcılarla birlikte karar verilecek</i>	
14. Hafta		Genel Değerlendirme ve Final Ödevleri

Haftalık Plan ve Okuma Listesi

Hafta 1: Kültür Tarihi Nedir?

- Burke, Peter. Halk Kültürü Arayışı, *Yeniçağ başında Avrupa'da Halk Kültürü* içinde, sf. 15-57. Ankara: İmge Kitabevi, 1996.
- Kültür tarihine örnek olarak: Eliade, Mircea. "Avrupa Büyücülüğüne Dair Bazı Saptamalar" *Okültizm, Büyücülük ve Kültürel Modalar* içinde, Sf. 94-125, İstanbul: Doğu Batı, 2016.

Hafta 2-3: Marjinal Nedir, Normal Nedir?

- Faroqhi, Suraiya, "Kültür: Oluşumu ve Yayılışı", *Osmanlı Kültürü ve Gündelik Yaşam Ortaçağ'dan Yirminci Yüzyıla* içinde, sf. 47-137. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1998.
- Palmer, Bryan D. Karanlık Tarafta Bir Gezinti, *Karanlığın Kültürleri, Sınır İhlallerinin Tarihinde Gece Yolculukları* içinde sf. 27-36. İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 2000.
- Savaş, Saim, "Fetvaların Işığında Osmanlı Sosyal Hayatı Hakkında Bazı Tespitler-I", *Toplumsal Tarih*, Sayı:30, Haziran 1996, sf.40-46.
- Savaş, Saim, "Fetvaların Işığında Osmanlı Sosyal Hayatı Hakkında Bazı Tespitler-II", *Toplumsal Tarih*, Sayı:31, Temmuz 1996, sf. 54-58.

Hafta 4: Bekarlar

- Işıl Çokuğraş, "Bekarlar ve Mekanları", *Bekar Odaları ve Meyhaneler, Osmanlı İstanbulu'nda Marjinalite ve Mekân (1789-1839)* içinde, sf. 69-100. İstanbul: İstanbul Araştırmaları Enstitüsü, 2016.

Hafta 5: Kadınlar Marjinal Midir?

- Micklewright, Nancy. "Müziyenler ve Dans eden Kızlar: Osmanlı Minyatürlerinde Kadın İmgeleri" *Modernleşmenin Eşiğinde Osmanlı Kadınları* içinde. Sf. 148-165. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2014.
- Abacı, Nurcan; "Her Dâim Mudârib: Anayerliliğin Öncülerinden Şahsiyet Sahibi Konyalı Hatice'nin Kendine Koca Alması ve Çalıştırmasının Hikayesi", *Toplumsal Tarih*, Sayı: 322, Ekim 2020. Sf. 40-43.

Hafta 6: Fahişeler:

- Karakışla, Yavuz Selim, “Arşivden Bir Belge (51): Kapalıçarşı’da Sarhoş Bir Müslüman Osmanlı Kadını (1910), Konyakçı Salime Hanım!...”, *Toplumsal Tarih*, Sayı:114, Haziran 2003, sf. 102-103.
- Karakışla, Yavuz Selim, “Arşivden Bir Belge (66): Kapalıçarşı’da Sarhoş Bir Müslüman Osmanlı Kadını (1910), Konyakçı Salime Hanım’ın Sonu!...”, *Toplumsal Tarih*, Sayı:131, Kasım 2004, sf. 90-95.
- Yılmaz, Fikret, Zina ve Fuhuş Arasında Kalanlar Fahişe, Subaşıya Karşı, *Toplumsal Tarih*, Sayı: 220, Nisan 2020. Sf. 20-29

Week 7: Sunumlar

Week 8: Cinsel Yönelimler

- Ze’evi Dror, Arzuya Çekidüzen Vermek, *Müslüman Osmanlı Toplumunda Arzu ve Aşk, 1500-1900* içinde, sf. 62-91. İstanbul: Kitap Yayınevi, 2008.
- **İsteğe bağlı okuma:** Koçu, Reşad Ekrem, *Eski İstanbul’da Meyhaneler ve Meyhane Köçekleri*, İstanbul: Doğan Kitap, 2015.

Week 9: Osmanlı’da Vampirler

- Kırgı, Salim Fikret, Folklorik Vampirlere Müslüman Osmanlıların Verdikleri Tepkiler, *Osmanlı Vampirleri Söylenceler, Etkiler, Tepkiler* içinde, sf. 57-89. İstanbul: İletişim Yayınları, 2018.
- **İsteğe bağlı okuma:** Sariyannis, Marinos, ‘Of Ottoman Ghosts, Vampires and Sorcerers: An Old Discussion Disinterred’, *Archivum Ottomanicum*, 30 (2013), 191–216

Week 10: Eşkıyalar

- Barkey, Karen, “Birinci Bölüm” ve “Sonuç”, *Eşkıyalar ve Devlet Osmanlı Tarzı Devlet Merkezileşmesi* içinde, sf. 1-25, 237-250. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2016.
- **İsteğe bağlı okuma:** Esmer, Tolga U., ‘Economies of Violence: Banditry and Governance in the Ottoman Empire Around 1800’, *Past and Present*, 224, 2014, 163–99.

Week 11: İslamiyet'e göre Marjinaller (Heterodoksi)

- Ocak, Ahmet Yaşar, Osmanlı Toplumunda Zındık ve Mülhidlerin Toplumsal ve İdeolojik Tabanı, *Osmanlı Toplumunda Zındıklar ve Mülhidler 15.-17. Yüzyıllar* içinde, sf. 123-158.İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2014.
- **İsteğe bağlı okuma:** Balivet, Michel, *Şeyh Bedreddin, Tasavvuf ve İsyan*, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2016.

Week 12: Deliler, Suçlular, Büyücüler ve Diğerleri

- Özdemir, Güler. “Bir Delinin Heykelini Dikmek: Pazarola Hasan Bey ve Seyušen”, *Toplumsal Tarih*, Sayı:322, Ekim 2020, sf. 62-67.
- Dörtok Abacı, Zeynep, “Kanı Deli Akanlar: Erken Modern Osmanlı Toplumunda Genç Erkekler ve Suç Eğilimleri”, *Toplumsal Tarih*, Sayı:322, Ekim 2020.
- Uluğ, Nimet Elif, “Ondokuzuncu Yüzyıl Modern Osmanlı Toplumunda Batıl İtikatlar ve Büyü (1839-1923)”, *Osmanlı'da Batıl İtikatlar ve Büyü* içinde, sf. 183-229. İstanbul: Doğan Kitap, 2017.
- **İsteğe bağlı okuma:** Aydoğan, Zeynep, “Gâzîs and Câdûs at the margins: conversion at the point of sword and enchantment”, in *Aca'ib Occasional Papers on the Ootoman Perseptions of the Supernatural*

Week 13: Konuya katılımcılarla birlikte karar verilecek

Week 14: Genel Değerlendirme